

خلاصه سیاستی:

کاهش نابرابری برای دسترسی به فناوری‌های کمکی برای افراد دارای ناتوانی در ایران

مقدمه

در حالی که حدود ۱۶٪ از جمعیت جهانی با معلولیت زندگی میکنند و به فناوریهای کمکی نیاز دارند، در ایران بیش از ۱۱ میلیون نفر با چنین شرایطی مواجه هستند. با توجه به روند پیری جمعیت و افزایش بیماریهای مزمن، نیاز به این فناوریها رو به افزایش است.

هدف مطالعه:

هدف اصلی این مطالعه، شناسایی و سنجش نابرابریهای موجود در دسترسی به فناوریهای کمکی و ارائه راهکارهای سیاستی برای رفع این نابرابریها است.

روش شناسی

مطالعه در سه مرحله انجام شده است:

۱- تحلیل نابرابریها با استفاده از شاخصهای ضریب جینی و دیگر ابزارهای آماری؛ ۲- مرور متون و مصاحبه های چهره به چهره با افراد کلیدی و ذینقشان؛ ۳- گفتمان سیاستی و تجزیه و تحلیل داده ها و اولویت بندی راهکارهای سیاستی با استفاده از روش تاپسیس فازی.

یافته‌ها

- **نیازهای برآورده نشده:** با افزایش سن، نیاز به فناوریهای کمکی افزایش مییابد، به ویژه در گروه سنی بالای ۸۰ سال. زنان نسبت به مردان و ساکنین مناطق روستایی نسبت به شهری با نیازهای بیشتری مواجه هستند.
- **دسترسی:** دسترسی به فناوریهای کمکی با افزایش سن کاهش مییابد. زنان و ساکنین مناطق روستایی دسترسی کمتری دارند.
- **بهره مندی از فناوریهای کمکی:** با افزایش سن، بهره مندی از فناوریهای کمکی افزایش مییابد. زنان و ساکنین مناطق شهری بهره مندی بیشتری دارند.
- **موانع دسترسی:** عمده ترین موانع شامل محدودیت های مالی، نبود حمایت، دوری مسافت و نداشتن وسیله نقلیه است.
 - نبود حمایت و پشتیبانی: ۱.۴۱٪ از شرکت کنندگان به دلیل نبود حمایت و پشتیبانی از فناوریهای کمکی بهره مند نشده اند، با بیشترین درصد در استان یزد (۵٪) و افراد دارای ناتوانی ارتباطی (۱۴.۵۳٪).
 - مشکلات مالی: ۶.۸۴٪ از شرکت کنندگان به دلیل مشکلات مالی از فناوریهای کمکی محروم مانده اند، با بیشترین درصد در استان خراسان شمالی (۱۴.۱۴٪) و افراد دارای ناتوانی ارتباطی (۴۲.۴۶٪).

- انگ اجتماعی و شرمساری: ۰.۳۴٪ از شرکت کنندگان به دلیل انگ اجتماعی و شرمساری از فناوریهای کمکی استفاده نمی کنند، با بیشترین درصد در استان مازندران (۲.۰۹٪) و افراد دارای ناتوانی شنوایی (۲.۶۱٪).
- نداشتن اطلاعات: ۰.۱۶٪ از شرکت کنندگان به دلیل نداشتن اطلاعات از فناوریهای کمکی بهره مند نشده اند، با بیشترین درصد در استان اصفهان (۱.۱۹٪) و افراد دارای ناتوانی ارتباطی (۱۴.۵۳٪).
- سایر موانع: ۰.۳۷٪ از شرکت کنندگان سایر موانع را به عنوان مانع استفاده از فناوریهای کمکی ذکر کرده اند، با بیشترین درصد در استان چهارمحال بختیاری (۱.۷۲٪) و افراد دارای ناتوانی شنوایی (۲.۳۵٪).

توصیه‌های سیاستی دارای اولویت

سطح مداخله	نام گزینه
سیاستی	حمایت طلبی برای افزایش منابع مالی سازمان بهزیستی و بنیاد شهید و سازمان آموزش و پرورش استثنایی برای خدمات حمایتی موردنیاز افراد ناتوان و کم توان
سیاستی	استقرار سازوکاری برای اطمینان از فراهم بودن وسایل کمکی و فناوری‌های توانبخشی در سازمان‌های مختلف مربوطه و در سطوح مختلف
سیاستی	بررسی و اصلاح قوانین و مقررات مربوط به فناوری‌های کمکی و حقوق افراد دارای ناتوانی در جامعه. این کار میتواند به حفظ و ترویج حقوق و منافع این گروه از جامعه کمک کند و از تبعیض و غفلت جلوگیری کند.
سازمانی	ساماندهی ارائه خدمات مربوط به وسایل کمکی و فناوری‌های توانبخشی با تاکید بر حمایت از اقشار محروم و کم درآمد
سازمانی	حمایت و تقویت سازمان‌های مردم‌نهاد برای ارائه خدمات مربوط به وسایل کمکی و فناوری‌های توانبخشی
سازمانی	اطمینان از در دسترس بودن فناوری‌های کمکی (و قطعات یدکی آنها) ایمن، موثر، مقرون به صرفه و متناسب با بافتار جامعه در همه سطوح و در محل تهیه و با تعداد و محدوده کافی برای پاسخگویی به تقاضا.
سازمانی	تحت پوشش قرار دادن فناوری‌های دارای اولویت و همچنین روی آوردن به استفاده از فناوری‌های ساده و ارزان قیمت به منظور رفع موانع مالی به خصوص در مناطق کم برخوردار

نتیجه‌گیری

در پایان، این مطالعه بر اهمیت شناسایی و پیاده سازی راه حل های متناسب با شرایط خاص ایران برای بهبود دسترسی به فناوری‌های کمکی و رفع نابرابری ها تأکید دارد. این فرآیند باید با در نظر گرفتن عوامل متعدد اجتماعی، فرهنگی و جغرافیایی که بر تقاضا و عرضه فناوری های کمکی تأثیر می گذارند، همراه باشد. توسعه فناوری های کمکی محلی که با فرهنگ، اقتصاد و محیط زیست مناطق مختلف ایران سازگاری دارند، از اولویتهای کلیدی است. همچنین، افزایش آگاهی و آموزش عمومی در مورد فناوری های کمکی و حقوق افراد دارای ناتوانی، می تواند به تقویت مشارکت اجتماعی و بهره مندی این افراد از حقوق خود کمک کند. این امر نه تنها به ارتقاء کیفیت زندگی افراد دارای ناتوانی منجر می شود، بلکه به ترویج فرهنگی از پذیرش و همبستگی در جامعه نیز کمک میکند.